

kunnet faa en mild Tilrettevisning i den Anledning, da jeg, forudsat at Fremstillingen er korrekt, mener, at han ubetinget havde fortjent en saadan. Men jeg vil samtidig sige, at hvis nu Præsten var i sin fuldkomne formelle Ret, kan Ministeren jo ikke saa godt uddele en „Næse“, og jeg er tilbøjelig til at tro, at hvis det drejede sig om en offentlig Skole, vilde de fleste Præster sikkert hævde, at noget saadant havde de Ret til; ja, jeg vil endogsaa være tilbøjelig til at tro, at de vilde forstærke Forholdet og sige: Det er kun vor Pligt at optræde saaledes. Det er muligt, at Sagen kan ligge noget anderledes, fordi Talen er om en Friskole; det skal jeg ikke vove at udtale mig om; men naar Privatskolen søger offentlig Anerkendelse og offentlig anbefaling, offentlig Støtte, saa tror jeg dog ikke, at Forholdet for den er væsensforskelligt. Det glædede mig imidlertid at høre det ærede Medlem lyse efter Tilsynsloven, for, som sagt, rent bortset fra Kompetencespørgsmaalet mener jeg, man fra alle Sider maa erkende, at det er uheldigt, at den danske Folkeskole er belemret, om jeg saa maa sige, med et Tilsyn, der kan være saa blottet for Forstaaelse af Skolens Tarv, som denne Præst aabenbart har vist sig at være, og som, desværre for Skolen, Præsterne ikke saa sjældent er, blottede for Forstaaelse af Skolens Tarv og taktløse i deres Optræden, upædagogiske for at bruge et Ord, der er ved at komme i Miskredit. Jeg kender Eksempel paa, at en Provst er mødt til Visitats hos en ganske ung Lærer paa 24—25 Aar og efter at være kommet ind i Skolen har sagt til denne unge Mand, som ryster og bæver i sit inderste, og sit yderste med: Vil De tale med Børnene — „tale med“ betyder altsaa i denne Forbindelse „katekisere“ — om Kødets Opstandelse. Nu beder jeg ærede Medlemmer, Præsterne indbefattede, betænke, hvad det er for en Opgave paa staaende Fod at faa udleveret dette Emne og ikke for at tale om det — det kunde endda være —, men for at katekisere Børnene en halv eller omtrent en hel Time om det. Jeg er fuldkommen enig med det ærede Medlem fra Nørresundby (Nørgaard) i, at man skal være overordentlig frisindet i Skolen, at man skal ikke stille for store Krav, og man skal ikke, i alt Fald af mindre Børn, forlange Luthers Katekismus ubetinget lært, i ethvert Tilfælde ikke, hvis man ved Luthers Katekismus ogsaa tænker paa Luthers forunderlige Forklaringer, den Forklaring for Eksempel angaaende den

4de Bøn, at til „dagligt Brød“ hører ogsaa Hustru, Børn, gode Venner, trofaste Naboer o. s. v. At forlange saadanne Forklaringer lært af Børnene synes jeg er ganske urimeligt, og jeg mener, det maa være Lærerens Sag at staa frit i dette Forhold, kun at staa i Kontakt med Forældrene og ikke at skulle lade sig paabyde noget i den Retning. Men jeg vil paa den anden Side sige, at det er jo en Ubetydelighed i Sammenligning med at skulle katekisere om en saadan absolut dogmatisk Spidsfindighed som dette om Kødets Opstandelse.

Men her er vi jo netop inde paa det Frihedsspørgsmaal, som i Virkeligheden er Kernen i hele Skolegerningen. Læreren maa have Ret til at føle sig som første Mand i Skolen, enten han saa staa i den offentlige Skoles Tjeneste, eller han staa i Privatskolens eller i Højskolens Tjeneste, eller hvor han staa; kan han ikke det, saa er Grunden taget bort under hans Fødder, og han kan da ikke udvikle sig til at blive den Personlighed, som det jo fra alle Sider erkendes, at en Lærer bør være. I gamle Dage hed det: Frihed under Ansvar; det bør det hedde endnu, paa dette Omraade i hvert Fald. Og det kæmper ogsaa den offentlige Skoles Mænd for. Lærerne forlanger ikke Frihed uden Ansvar, men de ønsker heller ikke Ansvar uden Frihed. — Naturligvis er det ikke uden Betydning, hvordan Skolens Yderværker ordnes; derfor er jeg, som sagt, glad ved, at det ærede Medlem fra Nørresundby har lyst efter Tilsynsloven. Tilsynet kan blive et Plus for Skolens Fremgang, og det kan blive et Minus. Selvfølgelig kan det ogsaa være et Nul — hvad jeg nærmest vil antage, at det nuværende gejstlige Tilsyn i det store og hele er. Paa samme Maade, som Tilsynet altsaa kan blive en Støtte, en Hjælp, kan ogsaa Skolens andre Udenværker blive det, Spørgsmaalet om Skolehygiejne, om Skolemateriel, om Fagfordelingen o. s. v.; men det er, som sagt, kun Yderværker. Jeg føler mig ganske overbevist om, at naar vi en Gang kommer til for Alvor at drøfte en Reform af den danske Folkeskole — jeg siger, jeg føler mig overbevist om det, for det gør jeg —, saa vil man mødes fra alle Sider, fra grundtvigsk, fra socialdemokratisk og fra alle de forskellige Aandsretningers Side, der findes i vort Folk, i den Hovedbetragtning, at hvordan det end gaar med Yderværkerne, vil den danske Folkeskoles Fremgang eller Tilbagegang afhænge af